

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

3. Handout ke studiu ekonomického myšlení merkantilistů

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 415-435. ISSN 0032-3233.

„Merkantilismus byl především konceptem hospodářské politiky, pouze s určitými prvky ekonomické teorie. Nedá se mluvit o teoretické škole, spíše jde o ekonomické myšlení, resp. stejný (zužující) pohled na hospodářskou realitu a jí adresovaná doporučení. V hospodářském životě odrážel merkantilismus situaci danou raným nastupujícím kapitalismem a tzv. původní akumulací. Bohatství státu ztotožňoval s drahými kovy a jejich zdrojem měl být především zahraniční obchod. Politicky podporoval proces překonávání feudální rozdrobenosti a utváření absolutistických států. Vznikl v západní Evropě a můžeme ho nalézt v Anglii, Francii, severní Itálii, Holandsku, ale i v Německu a Rakousku, rozšířil se i do Ruska (hospodářské reformy Petra I.). Mezi význačné představitele se řadí Angličané William Stafford (1554 – 1612), Thomas Mun (1571 – 1641), Edvard Misselden (1608 – 1654), Josiah Child (1630 – 1699), Charles Davenant (1656 – 1714), Francouzi Antoin de Monchrétien (1575 – 1621), Jean Baptist Colbert (1619 – 1683) a Italové Antonio Sera (hlavní dílo 1613) a Gasparo Scaruffi (1515? – 1584).“

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 415. ISSN 0032-3233.

„V západní Evropě měl merkantilismus dvě vývojové fáze: pro první fázi (15. – 16. století), kdy se v Anglii začíná objevovat raný merkantilismus, tzv. bullionismus, je charakteristické zabraňování vývozu peněz (drahých kovů) ze země a ve druhé fázi (17. a první polovina 18. století) v západní Evropě mluvíme o rozvinutém merkantilismu (někdy také o manufakturním systému).“

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 415. ISSN 0032-3233.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Podmínky a předpoklady rozvoje merkantilismu v Českých zemích

„Odlišnosti západoevropského merkantilismu od merkantilismu, jenž se rozvíjel u nás, vyplývají z rozdílných historických podmínek. V zemích Koruny České docházelo k postupnému hroucení feudálních vztahů zhruba o více než sto let později než v hospodářsky vyspělých zemích západní Evropy. Podíl na opožděném ekonomickém vývoji měla zvláště třicetiletá válka a pobělohorský politický vývoj.“

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 418. ISSN 0032-3233.

Praktické merkantilistické projekty na českém území ve druhé polovině 17. století a jejich zdůvodnění

„Již od 40. a 50. let 17. století, ještě, než se stal merkantilismus na přelomu 17. a 18. století oficiální hospodářskou politikou, se někteří představitelé a úředníci českého místodržitelství, ovšem bez většího ohlasu, pokoušeli prosadit konkrétní hospodářské projekty ovlivněné merkantilismem. Návrhy těchto projektů obsahovaly taktéž určitá teoretická zdůvodnění a „propočty“ výhodnosti, avšak praktický prvek převažoval. Odlišností (a nevýhodou) těchto podání, dopisů, dobrozdání apod. od klasických merkantilistických spisů bylo jejich určení pouze omezenému neveřejnému okruhu příjemců.“

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 420. ISSN 0032-3233.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Teoretická merkantilistická díla a jejich autoři

„Nejvýznamnějším merkantilistickým autorem-teoretikem a současně praktickým realizátorem byl v rakouském soustátí Johann Joachim Becher (1625 – 1683). Becher zastával pro merkantilismus typické názory na důležitost množství a růstu populace pro sílu státu. K tradičnímu zdůvodnění přidával ještě názor, že čím větší může být počet obyvatelstva, tím je i vyšší společenská produktivita, protože výhoda z dělby práce se může lépe uplatnit. Jeden z prostředků, jak nalézt vyváženost (harmonii) a vyloučit účinky monopolu, propolu či polypolu, jsou cechy. Cechy tedy Becher neoznačoval jako monopol, byť si byl vědom, a i sám uváděl řadu zlořádů v cechovní soustavě, kterými se někde přeměnily ve skrytý monopol. V těchto Becherových náhledech bychom mohli vidět zárodky učení a formování trhu. Becher byl pro státní intervence, neboť pravá pospolitost není jen souhrnem zájmů jednotlivců, ale je to uvědomělé dílo, skrze Boha daná zákonitá vrchnost, která vede lidi za ruku. Jak dobře by to v monarchii mohlo jít, jen kdyby lid a panovník byli rozvážní, poznamenával několikrát ve svém díle.“

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 423-426. ISSN 0032-3233.

„Merkantilismus se v habsburské monarchii projevoval důrazem na udržení a zvýšení množství peněz v zemi aktivní obchodní bilancí zahraničního obchodu, zakládáním a podporou manufaktur, vytvořením obecně právních hospodářských předpisů a nařízení: nacházíme praktické i teoretické merkantilistické projekty a spisy autorů působících na našem území, stejně jako znalost zahraničních merkantilistických spisů. Jak teoretické spisy, tak praktické projekty a jejich zdůvodnění se vyznačují velmi dobrým citem pro vytýčení konkrétních hospodářských potřeb doby. Existence nikoli nepatrného množství teoretických spisů, částí projektů a podání, úvah a náhledů, a hlavně jejich sepětí s praktickohospodářskými doporučeními se dá označit jako určitý rys „rakouského“ merkantilismu.“

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 432. ISSN 0032-3233.

„Schroder byl představitelem spíše merkantilisticky orientované byrokracie, pokračovatelem Becherových praktických snah než původním teoretikem. Hornigk byl myšlenkově méně původní, přesto předčil Bechera ve formálních stránkách – ve výstižnosti a srozumitelnosti a literární formulační dovednosti.“

BAŽANTOVÁ, Ilona. Merkantilismus v Habsburské monarchii s důrazem na české země. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace, konzultace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001, 49 (3), str. 432. ISSN 0032-3233.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

